

MITTAUSRAPORTTI

Kunta: Espoo
Kohde: Smedsby
Tyyppi: röykkiöt
Ajoitus: ajoittamaton
Lkm: 17

Peruskartta: 2034 03 Tapiola
p: 6680180
i: 3375040
z: 32–39 m mpy
Mj-luokka: 2

49 010 099

1 Johdanto

Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineen järjestämän ”ATK-sovellukset arkeologisessa dokumentoinnissa” –kurssin takymetriharjoitukset haluttiin tällä kertaa järjestää maastossa oikealla kohteella, koska kulttuurien tutkimuksen laitoksen piha on ehditty jo kartoittaa riittävän moneen kertaan. Espoon Smedsby valittiin harjoituskohteeksi yhteistyössä Espoon museon Tryggve Gestrinin kanssa. Gestrin ehdotti kohdetta, koska sen eteläpuolelle ollaan suunnittelemassa ulkoilureittiä.

Smedsby sijaitsee aivan Kauniaisten itärajan kupeessa, etelää ja kaakkoa kohti laskevassa metsäisessä rinteessä. Luoteessa kohde rajoittuu kallioihin, pohjoisessa ja idässä rakennuksiin ja etelässä rautatiehen. Hieman kauempana idässä on kostea notkelma, jonne röykkiöalue tuskin jatkuu. Kohteen keskikoordinaatit ovat $p = 6680180$, $i = 3375040$ ja se koostuu ainakin 17 maapohjalla olevasta kivirakenteesta. Monet kartoitetuista rakenteista ovat varsin epämääräisiä: niihin tuskin kiinnittäisi huomiota ellei joukossa olisi muutama selkeä röykkiö. P. O. Moreliuksen mukaan röykkiöitä on mahdollisesti ollut myös Kauniaisten puolella rajaa, mutta ne ovat tuhoutuneet rakennustöissä.

Ensimmäisenä Smedsbystä on raportoinut A. L. Hirviluoto vuonna 1966 tarkastuskertomuksessaan ”Röykkiöryhmä P. O. Moreliuksen maalla”. Tarkastuksen yhteydessä yhteen kohteen röykkiöistä kaivettiin koekuoppa: mitään esinelöytöjä ei tehty, mutta kuopasta paljastui tumma nokinen kerros. Hirviluoto tulkitsee kohteen rautakautiseksi röykkiökalmistoksi. Myös Timo Jussilla on käynyt paikalla vuoden 1990 Espoon muinaisjäännösten inventoinnin yhteydessä, tosin hänen kertomuksessaan kohde kulkee nimellä Ampuja Kyöstin puisto. Jussilan mielestä kyseessä ovat luultavasti peltorauniot.

2 Mittaukset

Takymetriharjoitukset järjestettiin 12.10.-22.10.2004 välisenä aikana. Mittauksia oli suorittamassa vuorollaan kaikkiaan yli 20 henkilöä, joten minkäänlaista yhtenäistä standardia mittauksissa ei valitettavasti voitu noudattaa. Kohteen kivrakenteet ovat rajoiltaan varsin epämääräisiä, joten eri ihmisten tulkinnat niistä vaihtelevat suuresti. Kartoissa esitetty rakenteiden muoto ja koko ovatkin siten lähinnä suuntaa-antavia.

Mittaukset suoritettiin arkeologian oppiaineen Geodimeter 600 –takymetrillä. Laitteen asemointiin käytettiin Espoon kaupungin kiintopisteitä 618060 ($x = 6678410,02$; $y = 2541320,28$; $z = 46,625$) ja 618172 ($x = 6678352,08$; $y = 2541337,71$; $z = 43,92$), jolloin virheeksi muodostui n. 8 cm. Saman suuruinen virhe toistui useammasta

yrityksestä huolimatta, itse epäilen sen johtuvan 1960-luvulta peräisin olevan kiintopisteen 618172 tarkkuudesta. Harjoituksen vuoksi kojetta siirrettiin pitkiä matkoja metsässä. Sen vuoksi mittasimme vielä kiintopisteen 618092, sen ilmoitettuihin koordinaatteihin mittauksella oli eroa n. 5 cm. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta kartoituksen tapahtuneen n. 10 cm:n tarkkuudella.

3 Kohteen kivirakenteet:

Kivirakenteet on numeroitu juoksevasti. Järjestys ei vastaa Hirviluodon kertomuksessa esitettyä numerointia. Rakenteiden sijainti on nähtävissä liitteessä II.

Kivirakenne 1:

p = 6680238 i = 3375065 z = 38,7-39,1 mpy

Suuren maakiven kylkeen kasattuja kiviä, joiden läpimitta on n. 40-60 cm. Kasa on melkein kokonaan sammalen peittämä ja se on pinnaltaan epätasainen. Sen mitat ovat n. 4,0 x 3,6 m korkeus n. 70 cm. Viljelysraunio?

Kivirakenne 2:

p = 6680230 i = 3375042 z = 39,2-39,5 mpy

Maantasainen kiveys, joka on kokonaan sammalen peitossa. Sen laajuus (n. 4,3 x 4,8 m, korkeus n. 10-15 cm) jouduttiin määrittämään jaloin ja linjakepillä tunnustelemalla, joten raja-alue on epävarma. Maantasainen kivilatamus? Maasto on luonnostaan melko kivistä, joten kyseessä saattaa olla luonnonmuodostumakin.

Kivirakenne 3:

p = 6680229 i = 3375057 z = 38,8-39,2 mpy

Suurista kivistä koostuva epämääräinen kasa. Suurimmat kivet ovat läpimitaltaan 70-80 cm, joukossa on kuitenkin myös 30-40 senttisiä. Mitoiltaan kasa on n. 5,8 x 4,5 m. Korkeutta sillä on n. 50 cm, tosin sen pinta hyvin epätasainen. Melkein kokonaan sammalen peitossa. Viljelysraunio?

Kivirakenne 4:

p = 6680232 i = 3375073 z = 37,2-38,0

Suurten maakivien kylkeen ja väleihin kasattuja pienempiä kiviä. Muutenkin epämääräisen ”röykkiön” pinta on hyvin epätasainen ja sammalen peittämä. Koko n. 5,5 x 5,0 m. Viljelysraunio?

Kivirakenne 5:

p = 6680218 i = 3375057 z = 38,2-38,4 mpy

Pieni sammalen peittämä maantasainen kiveys, halkaisija ainoastaan n. 1,4 m. Erottuu ympäristöstään tasakokoisen kiviaineksensa ansiosta, kivien läpimitta on n. 15-20 cm. Korkeutta kiveyksellä on n. 10-15 cm. Funktio epäselvä.

Kivirakenne 6:

p = 6680213 i = 3375027 z = 38,1-38,3 mpy

Suuren maakiven kylkeen kasattu röykkiö. Sen ylitse kulkee polku, joka on paljastanut osan kivistä; muuten sammalen peitossa. Kooltaan röykkiö on n. 3,5 x 3,0 metriä ja korkeutta sillä on n. 40 cm. Kohti eteläreunaa röykkiö muuttuu hyvin matalaksi, minkä takia reunan hahmottaminen on hankalaa. Viljelysraunio? Kivirakenteen profiili on esitetty liitteessä IV.

Kivirakenne 7:

p = 6680195 i = 3375064 z = 36,2-36,8 mpy

Maakiven ympärille kasattu, osittain sammalen peittämä röykkiö. Kooltaan röykkiö on n. 3,8 x 3,5 m ja korkeutta sillä on n. 40-50 cm. Röykkiötä on ilmeisesti hieman rikottu, minkä vuoksi sen ympärillä on jonkin verran irtokiviä ja laajuus hieman epävarma. Peltoraunio? Hautaraunio?

Kivirakenne 8:

p = 6680186 i = 3375066 z = 35,2-35,7 mpy

Matala kiveys, joka on osittain samallen peitossa. Kooltaan se on n. 2,8 x 2,0 m, korkeus n. 20 cm, keskellä on suurempi maakivi. Luonnonmuodostuma? Viljelysraunio?

Kivirakenne 9:

p = 6680171 i = 3375056 z = 34,4-34,7 mpy

Suuren pitkänomaisen maakiven kylkeen kasattuja kiviä. Koko maakivi mukaan lukien on 2,8 x 1,5 m, korkeus on n. 50 cm. Luultavasti kyseessä on viljelysraunio.

Kivirakenne 10:

p = 6680170 i = 3375068 z = 33,8-34,2 mpy

Epämääräinen kivikasa keskeneräiseksi jääneen majan vieressä. Koko n. 1,7 x 1,6 m. Luonnonmuodostuma?

Kivirakenne 11:

p = 6680157 i = 3375012 z = 35,1-35,6

Muistuttaa pitkälti röykkiötä 13, mutta on matalampi ja epäselvempi. Rajat epäselvät ja kiveyksen joukossa on useita maakiviä. Koko n. 3,9 x 3,4 m, korkeus n. 30. Funktio epäselvä.

Kivirakenne 12:

p = 6680159 i = 3375025 z = 34,5-35,0

Matala sammaleen peittämä kiveys. Koko n. 4,3 x 3,7 m, korkeus n. 20 cm. Funktio epäselvä.

Kivirakenne 13:

p = 6680140 i = 3375004 z = 33,4-34,1

Läpimitaltaan 30-40 senttistä kivistä koostuva röykkiö aivan kuntarajan tuntumassa. Röykkiö on osittain sammalen. Irtokivien vuoksi sen eteläreunaa on vaikea hahmottaa; kenties röykkiötä on hajoitettu tai se on kasattu huolimattomasti. Koko n. 4,2 x 3,8 m, korkeus n. 40 cm. Funktio epäselvä.

Kivirakenne 14:

p = 6680137 i = 3375018 z = 33,2-33,7

Kohteen röykkiöistä selkein ja näyttävien. Kooltaan röykkiö on n. 5,0 x 4,8 ja korkeutta sillä on n. 50 cm. Röykkiön keskellä on n. 10 sentin syvyinen ja 1,2 x 1,0 m kokoinen kuoppa. Osittain sammalen peitossa. Hautaraunio? Kivirakenteen profiili on esitetty liitteessä IV.

Kivirakenne 15:

p = 6680125 i = 3375015 z = 32,5-33,0

Melko pienistä, läpimitaltaan n. 20 senttistä kivistä rakennettu melko selkeä röykkiö. Röykkiön keskellä on suurehko kanto, joka häiritsee havainnointia.

Koko n. 4,0 x 3,5 m, korkeus n. 40-50 cm. Hautaraunio?

Kivirakenne 16:

p = 6680129 i = 3375039 z = 32,3-32,6

Isojen maakivien välissä oleva mahdollinen kiveys. Sen päällä oleva hakkuujäte ja sammalpeite teki havainnoinnista varsin hankalaa, joten mitat ovat varsin epävarmoja.

Koko n. 2,5 x 2,0 m ja korkeus n. 20 cm, pinnan muoto hyvin epämääräinen.

Luonnonmuodostuma? Viljelysraunio?

Kivirakenne 17:

p = 6680119 i = 3375021 z = 32,4-32,7

Pieni epämääräinen kiveys, jonka rajat ovat vaikeasti hahmotettavissa. Koko n. 3,0 x 1,7 m, korkeus n. 20 cm. Funktio epäselvä.

4 Lopuksi

Kohteen kivirakenteiden luokittelu on äärimmäisen vaikeaa: joukossa on ulkoisilta piirteiltään selkeitä viljelysraunioita, mutta joukossa on muutama mahdollinen hautarauniokin. Tarkempi määrittely vaatisi kaivaustutkimuksia. Muutamat kivirakenteista vaikuttavat hieman neliskanttisilta, kyseeseen saattaisivat tulla jopa uunin pohjat? Ehkäpä jonkun historialliseen aikaan paremmin perehtyneen tutkijan olisi syytä käydä katsomassa kohdetta.

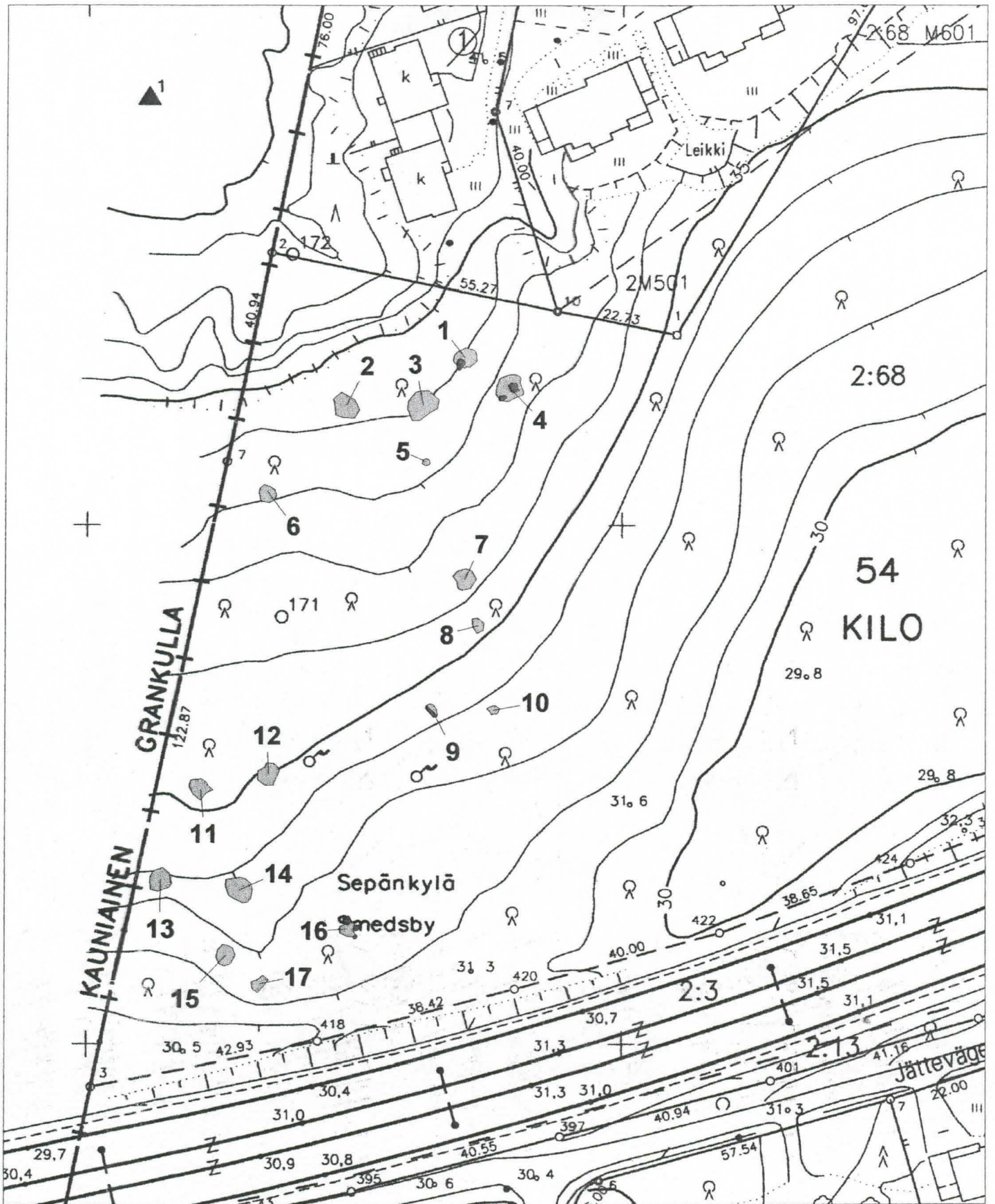
Suunnitelman mukaisesti toteutettuna ulkoilureitti ei uhkaa alueen röykkiötä.

Lähimpänä reittiä ovat rakenteet 16 ja 17, jotka jäävät siitä noin 6-7 metrin päähän (ks. liite III).

Helsingissä 1.2.2005

Wesa Perttola

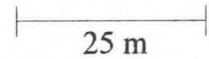

 kivirakenne

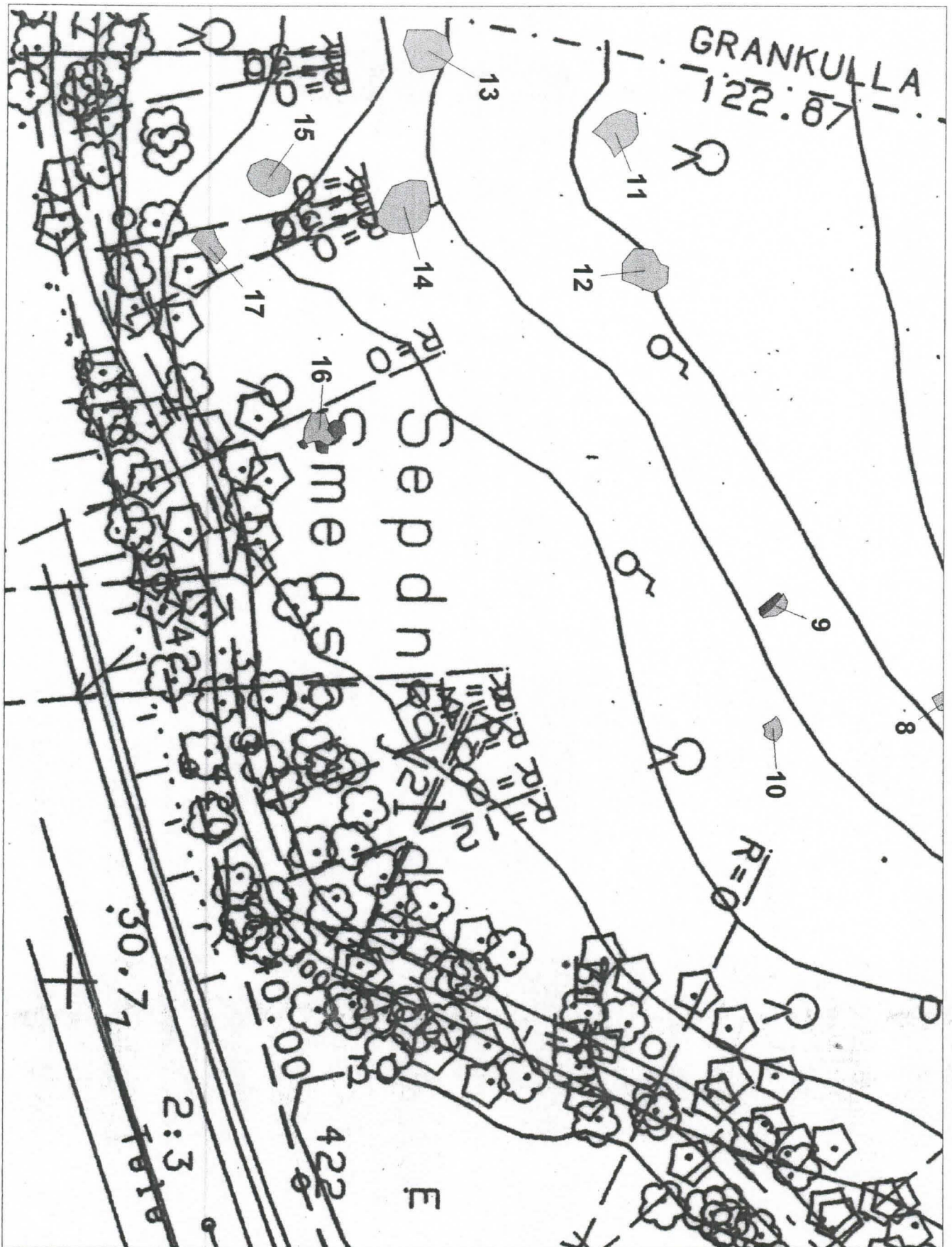
 maakivi

Mk 1:1000

 25 m

Espoon Smedsbyn kivirakenteiden sijainti. Huom! Kaikkia kivirakenteiden maakivia ei ehditty mittaamaan. Pohjakartta © Espoon kaupunki.

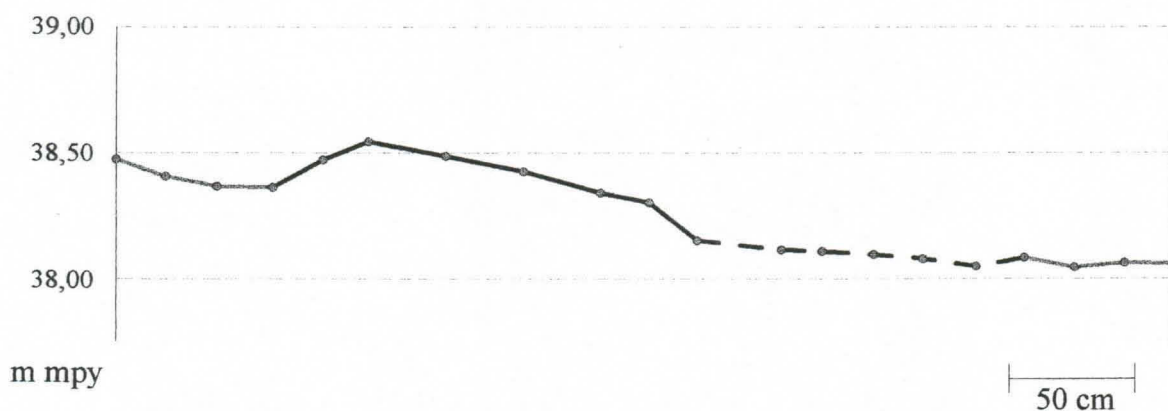
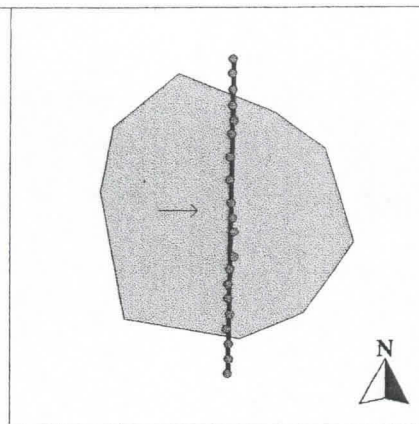

kivirakenne
 maakivi
 Mk 1:500
 10 m

Espoon Smedsbyn eteläisimpien kivirakenteiden suhde suunnitteilla olevaan ulkoilureittiin.
 Pohjakartta © Espoon kaupunki.

Espoo Smedsby Kivirakenteen nro 6 profiili

- Kivirakenteen pinta
- Epävarma kiveys
- Maanpinta
- Katselusuunta
- Mittauspiste

Espoo Smedsby Kivirakenteen nro 14 profiili

- Kivirakenteen pinta
- Maanpinta
- Katselusuunta
- Mittauspiste

